Periferic 8 – Arta ca dar

Matei Bejenaru

Text publicat în catalogul Periferic 8, Editura Muşatinii, Suceava, 2008

La mai bine de zece ani de la inițierea Periferic-ului, este firesc să mă întreb, în calitate de inițiator al proiectului, care au fost factorii care au condus la supraviețuirea sa, într-o perioadă dificilă şi un context în schimbare rapidă. Dacă în anii ’90 prioritare pentru noi erau dorința firească de a stabili un dialog cu lumea artei, de a pune oraşul Iaşi pe hartă şi de a inventa şi a menține o scenă artistică locală, după 2000, când condițiile economice şi politice din România au început să se amelioreze, importante au devenit construirea unui profil şi identificarea unor activități şi practici discursive care să dea identitate proiectului şi scenei de artă contemporană locală. În mod firesc, festivalul de performance Periferic s-a transformat astfel într-o Bienală Internațională de Artă Contemporană care „vorbeşte” despre Iaşi, un oraş cu tradiții istorice şi culturale, dar care îşi construieşte identitatea mai mult din preamărirea „trecutului glorios” decât din racordarea la lumea actuală. Există în acelaşi timp un potențial important local: cei peste 60.000 de studenți care pot crea o masă critică a schimbării şi emancipării şi cărora încă nu li se oferă un proiect cultural contemporan major cu care să se identifice.

În opinia mea, două au fost motivele pentru care Bienala Periferic a reuşit să se mențină ca unul dintre proiectele artistice semnificative din România: invitarea artiştilor şi curatorilor străini să „scaneze” laşul şi să ofere diferite perspective de a înțelege contextul şi „energiile pozitive” ale „locului” şi investiția continuă în programe educaționale pentru studenți şi artişti, precum şi în dezvoltarea unui public local informat şi motivat. Nu vreau să afirm că la Iaşi există o scenă locală dezvoltată şi un public pe măsură, şi totuşi, într-un context care încă este supus la presiunile provincialismului şi tradiționalismelor de orice fel, există un grup de tineri artişti şi studenți precum şi un grup de intelectuali, scriitori, sociologi, oameni de presă, care sunt interesați de ceea ce Asociația Vector, organizatoarea Periferic-ului, încearcă să construiască.

De altfel, tema principală a Bienalei Periferic 8 - *Arta ca dar*, propusă de curatoarea Dóra Hegyi, se referă tocmai la dezvoltarea unui public local şi la dialogul dintre diferite domenii culturale. Prin analiza ideii de dăruire, a practicii sociale de a oferi daruri, Periferic 8 pune în discuție modul în care arta poate fi valorizată social, scoțând-o cel puțin în acest proiect din „costumul fix croit” al mecanismelor de piață. La fel ca şi în cazul ultimelor două ediții ale bienalei, întreaga pregătire a expozițiilor şi conferințelor finale trebuie privită ca un proces în care medierea are un rol important. Nu are rost ca o echipă de oameni entuziaşti să lucreze susținut aproape doi ani pentru o expoziție care să fie vizitată de doar câteva sute de persoane. În acest caz ar fi prea multă energie consumată pentru prea puține rezultate. Astfel, proiectele de mediere către diferite publicuri țintă, de la elevi din licee, studenții la arte, până la comunitatea academică şi oamenii din mass-media, precum şi Info Point-ul, o sculptură socială instalată într-un spațiu public vizibil din Iaşi, au toate rolul de a „aduce” Periferic-ul cât mai aproape de comunitatea locală responsabilă. Artele vizuale contemporane pot deveni un vehicul

pentru emancipare şi pentru dezvoltarea unui spirit civic de care societatea românească are atâta nevoie.

Dacă acum doi ani vorbeam despre identitatea culturală a Iaşului ca un „oraş marcă” la granița de est a Uniunii Europene, de această dată aş spune că pentru a menține o scenă artistică şi a avea un public dedicat este nevoie de o instituție profesionistă specializată, care îmi doresc să apară cât de curând. Ar fi de fapt încununarea unui efort organizațional de mai bine de un deceniu al unei generații de artişti de care ar profita cei care vor veni.